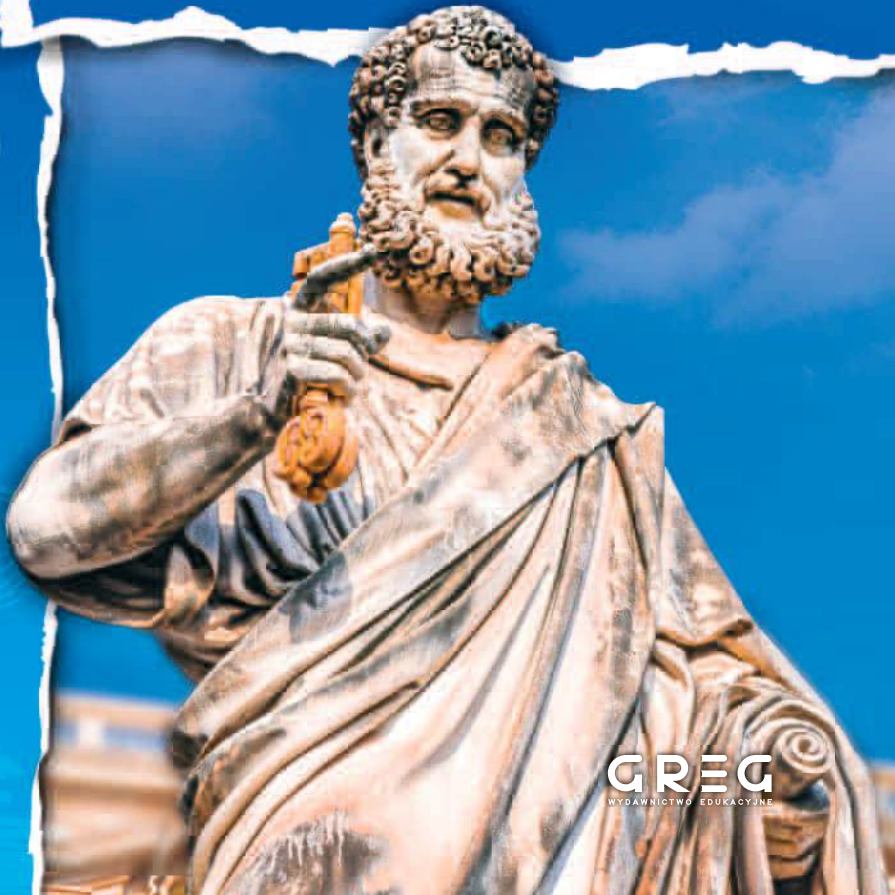

polecane przez
egzaminatorów

pewniak
na teście

Henryk Sienkiewicz

Quo vadis

GREG
WYDAWNICTWO EDUKACYJNE

Henryk Sienkiewicz
Quo vadis

Autorki opracowania i przypisów:
Barbara Włodarczyk
Katarzyna Duda-Kaptur

Korekta:
Agnieszka Nawrot
Agnieszka Woźny
Maria Zagnińska
Paulina Roszak-Niemirska
Ewa Szostak

Ilustracje:
Jolanta Adamus Ludwikowska

ISBN 978-83-7327-187-6

Copyright by Wydawnictwo GREG® Sp. z o.o.

2026

Wydanie VI zaktualizowane

Wydawnictwo GREG®
ul. Klasztorna 2B
31-979 Kraków
tel. 12 680 15 50
greg.pl

Księgarnia internetowa: greg.pl

Znak firmowy GREG® zastrzeżony w Urzędzie Patentowym RP.
Wszystkie prawa zastrzeżone.
Żadna część niniejszej publikacji nie może być reprodukowana
lub przedrukowana bez pisemnej zgody Wydawnictwa GREG®.

Skład i łamanie:
Patrycja Pączek

Okładka:
Aleksandra Zimoch

Rozdział I

Petroniusz obudził się zaledwie koło południa i, jak zwykle, zmęczony bardzo. Poprzedniego dnia był na uczcie u Nerona, która przeciągnęła się do późna w noc. Od pewnego czasu zdrowie jego zaczęło się psuć. Sam mówił, że rankami budzi się jakby zdrętwiały i bez możliwości zebrania myśli. Ale poranna kąpiel i staranne wygniatanie ciała przez wprawionych do tego niewolników przyspieszało stopniowo obieg jego leniwej krwi, rozbudzało go, cuciało, wracało mu siły, tak, że z elaeothesium wychodził jeszcze jakby wskrzeszony, z oczyma błyszczącymi dowcipem i wesołością, odmłodzon, pełen życia, wykwintny, tak niedościgniony, że sam Otho nie mógł się z nim porównać – i prawdziwy, jak go nazywano: *arbiter elegantiarum*¹.

W łaźniach publicznych bywał rzadko: chyba że zdarzył się jakiś budzący podziw retor, o którym mówiono w mieście, lub gdy w efebiach² odbywały się wyjątkowo zajmujące zapasy. Zresztą miał w swej insuli³ własne kąpiele, które słynny wspólnik Sewerusa, Celer, rozszerzył mu, przebudował i urządził z tak nadzwyczajnym smakiem, iż sam Nero przyznawał im wyższość nad cezariańskimi, chociaż cezariańskie były obszerniejsze i urządzone z nierównie większym przepychem.

Po owej więc uczcie, na której, znudzony się błaznowaniem Watyniusza, brał wraz z Neronem, Lukanem i Senecjonem udział w diatrybie: czy kobieta ma duszę – wstawszy późno, zażywał, jak zwykle, kąpieli. Dwaj ogromni balneatorzy⁴ złożyli go właśnie na cyprysowej mense⁵, pokrytej śnieżnym egipskim bysem⁶ – i dłońmi maczanymi w wonnej oliwie poczęli nacierać jego kształtne ciało – on zaś z zamkniętymi oczyma czekał, aż ciepło laconicum⁷ i ciepło ich rąk przejdzie w niego i usunie zeń znużenie.

Lecz po pewnym czasie przemówił – i otworzywszy oczy, jął rozpytywać o pogodę, a następnie o gemmy⁸, które jubiler Idomen obiecał mu przysłać na dzień dzisiejszy

¹ *Arbiter elegantiarum* (łac.) – mistrz, wzór wykwintu, dobrego smaku; wytrawny znawca elegancji.

² *Efebia* – szkoła przygotowująca młodych ludzi do udziału w życiu społecznym, także szkoląca w sztuce wojennej.

³ *Insula* – w starożytnym Rzymie: zespół domów mieszczących się w siatce czterech krzyżujących się ulic; również kamienica czynszowa, kilkupiętrowa, z pokojami uszeregowanymi wzdłuż korytarza; każde mieszkanie składało się z trzech izb, z których dwie ostatnie, nieoświetlone, służyły jako sypialnie. Parter domu zajmowały sklepy; płaski dach wykorzystywano niekiedy jako taras.

⁴ *Balneator* – kąpielowy; niewolnik, który opiekował się panem w kąpieli.

⁵ *Cyprysowa mensa* – tu w znaczeniu: cyprysowy (wykonany z drzewa cyprysowego) stół.

⁶ *Byss* – cienka, kosztowna tkanina lniana lub bawełniana, wyrabiana w starożytności, używana na szaty dla dygnitarzy.

⁷ *Laconicum* (łac.) – łaźnia parowa; tu: ciepło pary wodnej.

⁸ *Gemma* – półszlachetny lub szlachetny kamień zdobiony miniaturową płaskorzeźbą.

– Uspokój się, szalony potomku konsulów. Nie po to sprowadzamy barbarzyńców na sznurach za naszymi wozami, byśmy mieli zaślubiać ich córki. Strzeż się ostateczności. Wyczerpij proste, uczciwe sposoby i zostaw sobie i mnie czas do namysłu. Mnie także Chryzotemis wydawała się córką Jowisza, a jednak nie zaślubiłem jej – tak jak i Nero nie zaślubił Akte, choć ją czyniono córką króla Attala... Uspokój się... Pomyśl, że jeśli ona zechce opuścić Aulusów dla ciebie, oni nie mają prawa jej wstrzymać, wiedz zaś o tym, że nie tylko sam gorejesz, bo i w niej Eros rozniecił płomień... Jam to widział, a mnie należy wierzyć. Miej cierpliwość. Na wszystko jest sposób, ale dziś i tak już za dużo myślałem, a to mnie nuży. Natomiast przyrzekam ci, że jutro pomyślę jeszcze o twojej miłości, i chyba Petroniusz nie byłby Petroniuszem, gdyby jakiego środka nie znalazł.

Umilkli znów obaj – wreszcie po jakimś czasie Winicjusz rzekł już spokojnie:

– Dziękuję ci i niech Fortuna szczerdą ci będzie.

– Bądź cierpliwy.

– Dokąd się nieść kazałeś?

– Do Chryzotemis...

– Szczęśliwyś, że posiadasz tę, którą kochasz.

– Ja? Wiesz, co mnie jeszcze bawi w Chryzotemis? Oto, że ona mnie zdradza z moim własnym wyzwolenicem, lutnistą Teoklesem, i myśli, że tego nie widzę. Niegdyś kochałem ją, a teraz bawią mnie jej kłamstwa i głupota. Chodź ze mną do niej. Jeśli pocznie cię bałamucić i kreślić ci litery na stole palcem umoczonego w winie, wiedz o tym, że nie jestem zazdrosny.

I kazali się ponieść razem do Chryzotemis.

Lecz w przedśionku Petroniusz położył rękę na ramieniu Winicjusza i rzekł:

– Czekaj, zdaje mi się, że obmyśliłem sposób.

– Niech wszystkie bogi ci nagrodzą...

– Tak jest! Sądzę, że środek jest nieomylny. Wiesz co, Marku?

– Słucham cię, moja Atene...

– Oto za kilka dni boska Ligia będzie spożywała w twoim domu ziarno Demetry.

– Jesteś większy niż cesarz! – zawołał z uśmiechem Winicjusz.

Rozdział IV

Jakoż Petroniusz dotrzymał obietnicy.

Nazajutrz po odwiedzinach u Chryzotemis spał wprawdzie cały dzień, ale wieczorem kazał się zanieść na Palatyn i miał z Neronem poufną rozmowę, skutkiem której na trzeci dzień przed domem Plaucjusza pojawił się centurion na czele kilku pretoriańskich żołnierzy.

Czasy były niepewne i straszne. Posłańcy tego rodzaju byli zarazem najczęściej zwiastunami śmierci. Toteż z chwilą, w której centurion uderzył młotkiem we drzwi Aulusa, i gdy nadzorca atrium dał znać, iż w sieni znajdują się żołnierze, przerażenie zapanowało w całym domu. Rodzina wnet otoczyła starego wodza, nikt bowiem nie wątpił, że niebezpieczeństwo przede wszystkim nad nim zawisło. Pomponia, objąwszy ramionami jego szyję, przytuliła się do niego ze wszystkich sił, a zsiniałe jej usta poruszały się szybko, wymawiając jakieś ciche wyrazy; Ligia z twarzą bladą jak płótno całowała jego rękę; mały Aulus czepiał się togi – z korytarzy, z pokoi leżących na piętrze i przeznaczonych dla służebnic, z czeladnej, z łaźni, ze sklepionych dolnych mieszkań, z całego domu poczęły się wysypywać roje niewolników i niewolnic. Dały się słyszeć okrzyki: „Heu, heu, me miserum!”⁵⁹ – kobiety uderzyły w wielki płacz; niektóre poczęły już sobie drapać policzki lub nakrywać głowy chustami.

Sam tylko stary wódz, przywykły od lat całych patrzeć śmierci prosto w oczy, pozostał spokojny i tylko jego krótka orla twarz stała się jakby z kamienia wykutą. Po chwili uciszywszy wrzaski i rozkazawszy rozejść się służbie, rzekł:

– Puść mnie, Pomponio. Jeśli mi nadszedł kres, będziemy mieli czas się pożegnać.

I usunął ją z lekka – ona zaś rzekła:

– Bogdajby twój los był zarazem i moim, o, Aulu!

Po czym padłszy na kolana, poczęła się modlić z tą siłą, jaką jedynie bojaźń o drogą istotę dać może.

Aulus przeszedł do atrium, gdzie czekał nań centurion⁶⁰. Był to stary Kajusz Hasta, dawny jego podwładny i towarzysz wojen brytańskich.

– Witaj, wodzu – rzekł. – Przynoszę ci rozkaz i pozdrowienie cesarza – a oto są tabliczki i znak, że w jego imieniu przychodzę.

– Wdzięcznym jest cesarowi za pozdrowienie, a rozkaz wykonam – odrzekł Aulus. – Witaj, Hasto, i mów, z jakimi zleceniami przychodzisz.

⁵⁹ *Heu, heu, me miserum!* (łac.) – Ach! biada mi!

⁶⁰ *Centurion* – w starożytnym Rzymie: żołnierz, dowódca centurii – najmniejszej jednostki wojskowej (1/60 legionu).

– Arystoteles uczy nas, panie, że mniejsze rzeczy trzeba poświęcać dla większych, a król Priam mawiał często, że starość jest ciężkim brzemieniem. Owóż brzemię starości i nieszczęść przygniata Glauka od dawna i tak ciężko, że śmierć byłaby dla niego dobrodziejstwem. Czymże bowiem wedle Seneki jest śmierć, jeśli nie wyzwoleniem?...

– Błaznuj z Petroniuszem, nie ze mną, i mów, czego chcesz.

– Jeśli cnota jest błędnym, niech mi bogowie pozwolą zostać błaznem na zawsze. Chcę, panie, usunąć Glauka, albowiem póki on żyje, i życie moje, i poszukiwania w ciągłym są niebezpieczeństwie.

– Najmij więc ludzi, którzy go zatłuką kijami, ja ich zapłacę.

– Zedrą cię, panie, i będą później wyszukiwali tajemnicę. Łotrów w Rzymie tylu jest, ile ziarn piasku w arenie, nie uwierzysz jednak, jak się drożą, gdy uczciwy człowiek potrzebuje wynająć ich łotrństwo. Nie, dostojny trybunie! A nużby wigilowie schwyтали zabójców na zabójstwie? Ci niewątpliwie wyznaliby, kto ich najął, i miałbyś kłopot. Mnie zaś nie wskażą, bo im imienia swego nie powiem. Źle robisz, że mi nie ufasz, albowiem pomijając nawet moją rzetelność, pomnij, że tu chodzi o dwie inne rzeczy: o moją własną skórę i o nagrodę, jaką mi przyrzekłeś.

– Ile ci potrzeba?

– Potrzeba mi tysiąc sestercyj, albowiem zwróc, panie, uwagę, że muszę znaleźć łotrów uczciwych, takich, którzy by wzięwszy zadatek, nie zniknęli z nim razem bez wieści. Za dobrą robotę, dobra zapłata! Przydałoby się coś także i dla mnie na obtarcie łez, które wyleję z żalu nad Glaukiem. Bogów biorę na świadectwo, jakem go kochał. Jeśli dziś dostanę tysiąc sestercyj, za dwa dni dusza jego będzie w Hadesie i tam dopiero, jeśli dusze zachowują pamięć i dar myśli, pozna, jakem go kochał. Ludzi znajdę dziś jeszcze i zapowiem im, że od jutra wieczór za każdy dzień życia Glauka strącam po sto sestercyj. Mam też pewien pomysł, który mi się wydaje niechybnym.

Winicjusz raz jeszcze przybiecał mu żadaną sumę, lecz zabronił mówić więcej o Glauku, a natomiast zapytał, jakie inne przynosi nowiny, gdzie przez ten czas był, co widział i co odkrył. Lecz Chilo niewiele nowego mógł mu powiedzieć. Był w dwóch jeszcze domach modlitwy i uważał pilnie na wszystkich, a zwłaszcza na kobiety, ale nie spostrzegł żadnej, która byłaby podobną do Ligii. Chrześcijanie jednak uważają go za swego, a od czasu, gdy dał na wykupno syna Eurycjusza, czczą go jako człowieka, który wstępuje w ślady Chrestosa. Dowiedział się też od nich, że jeden wielki prawodawca, niejaki Paweł z Tarsu, znajduje się w Rzymie, uwięziony skutkiem skargi podanej przez Żydów, i postanowił się z nim poznać. Ale najbardziej

Chilon – wiadomość o bliskim przyjeździe św. Piotra do Rzymu

ucieszyła go inna wiadomość, mianowicie, że najwyższy kapłan całej sekty, który był uczniem Chrystusa i któremu tenże powierzył zarząd chrześcijan całego świata, ma także lada chwila przyjechać do Rzymu. Wszyscy chrześcijanie zechcą

go oczywiście widzieć i słuchać jego nauk. Nastąpią jakieś wielkie zebrania, na których i on, Chilo, będzie obecny, a co więcej, ponieważ w tłumie ukryć się łatwo, więc

wprowadzi na nie i Winicjusza. Wówczas odnajdą Ligię na pewno. Gdy Glauka raz się usunie, nie będzie to połączone nawet z wielkim niebezpieczeństwem. Zemścić, zemściliby się oczywiście i chrześcijanie, ale w ogóle są to ludzie spokojni.

Tu Chilon począł opowiadać z pewnym zdziwieniem, że nie dostrzegł nigdy, by oddawali się rozpuście, zatruli studnie i fontanny, by byli nieprzyjaciółmi rodzaju ludzkiego, czcili osła lub karmili się mięsem dzieci. Nie! Nie! Tego nie widział. Zapewne, że znajdzie między nimi i takich, którzy za pieniądze sprzątną Glauka, ale nauka ich, o ile mu wiadomo, do żadnych zbrodni nie zachęca, owszem, każe urazy przebaczać.

Winicjusz zaś przypomniał sobie, co mu u Akte powiedziała Pomponia Grecyna, i w ogóle słów Chilona słuchał z radością. Jakkolwiek uczucie jego dla Ligii przybierało pozory nienawiści, doznawał ulgi, słysząc, że nauka, którą i ona, i Pomponia wyznawały, nie była ani zbrodniczą, ani plugawą. Powstawało w nim jednak jakieś niejasne poczucie, że to ona właśnie, że to ta nieznaną mu i tajemniczą cześć dla Chrystusa stworzyła rozdział między nim i Ligią, więc począł zarazem bać się tej nauki i nienawidzić jej.

Chilon o chrześcijanach

i najdroższe pamiątki rzymskiej przeszłości i rzymskiej sławy. Przewidywano, że z całego miasta ocaleje zaledwie kilka położonych na krańcach dzielnic i że setki tysięcy ludzi pozostanie bez dachu. Inni rozszerzali jednakże wieść, że żołnierze burzą domy nie dla zatamowania ognia, ale dlatego, aby nic nie zostało z miasta. Tygellin błagał w każdym liście, by cesarz przyjechał i obecnością swą uspokoił zrozpaczony lud. Lecz Nero ruszył się dopiero wówczas, gdy płomienie ogarnęły „domus transitoria”, i śpieszył się, aby nie stracić chwili, w której pożoga doszła do najwyższej potęgi.

artysta	<ul style="list-style-type: none"> • niebezpieczny szaleniec – Neron podpala Rzym, by odnaleźć inspirację dla swojego wątpliwego talentu artystycznego • arbiter elegantiarum – Petroniusz najwyżej cenił wygodę i luksus przyjemnego życia, a gdy zaczął przeczuwać triumf zła nad pięknem, popełnił samobójstwo
zbrodnia	<ul style="list-style-type: none"> • zbrodnia Chilona wobec Glaukusa i jego rodziny – skazanie na śmierć niewinnych ludzi w zamian za kilka groszy • zbrodnicze rozkazy Nerona – plan zgładzenia chrześcijan podczas przerażających igrzysk
szaleństwo	<ul style="list-style-type: none"> • szaleństwo władzy – Neron dla rozrywki i dla zaspokojenia własnych zachcianek jest w stanie zgładzić tysiące ludzi • szaleństwo miłości – Winićcusz walczący o zdobycie Ligii • szaleństwo rozpusty – uczt organizowane na dworze cesarza, np. orgia na stawie Agryppy

Pełne opracowanie

Biografia Henryka Sienkiewicza

Henryk Sienkiewicz urodził się w **1846 roku** w Woli Okrzejskiej na Podlasiu.

Przyszły pisarz pobierał nauki w Warszawie, najpierw w gimnazjum realnym, później w Szkole Głównej. Po roku studiów medycznych przeniósł się na wydział filologiczno-historyczny. W tym czasie zadebiutował jako dziennikarz, drukując pod pseudonimem „Litwos” felietony w prasie warszawskiej. W 1872 roku Sienkiewicz ogłosił drukiem pierwszą powieść, *Na marne*, w której krytycy dostrzegli rodzący się talent literacki. Opublikował też *Humoreski z teki Worszyłły*. Przede wszystkim był jednak dziennikarzem i utrzymywał się z wykonywania tego zawodu. Kupił nawet do spółki z kolegami pismo „Niwa”, gdzie prowadził dział literacki. W „Niwie” ukazały się trzy jego nowele: *Stary sługa*, *Hania* i *Selim Mirza*.

Plonem amerykańskiej podróży (1876–1878) były *Listy z podróży do Ameryki* drukowane w „Gazecie Polskiej” i dwie nowele: *Latarnik* i *Wspomnienie z Maripozy*. Wielkie wrażenie wywarły na pisarzu ogromne przestrzenie „Nowego Świata”, twardzi, odważni ludzie i los Indian rugowanych przez białych osadników z ich ziem. We wstrząsającej

- **wyzwolenicy, czyli byli niewolnicy** (o różnym statusie majątkowym) – Akte
- **osoby o statusie zakładników**, jak Ligia (w jej przypadku pochodzenia arystokratycznego, to córka władcy).

Można również podzielić ich na chrześcijan, osoby wyznające wierzenia rzymskie (pogan) oraz osoby nawrócone w toku akcji powieści:

Pewniak
na teście

Chrześcijanie	Poganie
Pomponia Grecyna, Ligia, Miriam, św. Piotr, św. Paweł, Ursus, Kryspus, Glaukus	Petroniusz, Neron, Poppea, Eunice
Osoby nawrócone	
Winicjusz, Chilon	

Plan wydarzeń

- Wizyta zakochanego Winicjusza w willi Petroniusza i prośba o pomoc w zdobyciu względów Ligii Kalliny; historia Ligii opowiedziana przez Winicjusza:
 - wybuch wojny między plemionami barbarzyńskimi – Swebami i Ligami,
 - żądanie przez Rzymian gwarancji, że Ligowie nie przekroczą rzymskich granic,
 - zgoda Ligów i danie jako rękojmi dotrzymania słowa zakładników – żony i córki wodza Ligów,
 - śmierć wodza Ligów i pozostanie zakładniczek w rękach rzymskiego dowódcy – Histera,
 - śmierć matki Ligii i odesłanie dziewczynki do rządcy Germanii, Pomponiusza,
 - powrót Pomponiusza do Rzymu i przywiezienie ze sobą Ligii,
 - oddanie dziewczyny na wychowanie siostrze Pomponiusza – Pomponii Grecynie i jej mężowi, Aulusowi Plaucjuszowi.
- Realizacja planu Petroniusza – Ligia na dworze cesarza Nerona.
- Uczta na dworze Nerona i zachowanie Winicjusza zrażające niewinną dziewczynę.
- Spacer Ligii w ogrodach cesarskich i spotkanie Poppei oraz jej małej córeczki.
- Plany sprowadzenia Ligii do domu Winicjusza i jej tajemnicze zniknięcie w czasie podróży.
- Poszukiwania Kalliny z pomocą Chilona Chilonidesa.
- Śmierć cesarskiego dziecka i oskarżenia Ligii o czary. Wyjazd dworu do Ancjum.
- Wiadomość o odnalezieniu Ligii wśród chrześcijan na Zatybrzu przyniesiona przez Chilona.

wszystkich, przez co łatwo określić go jako historyka, to otrzymamy obraz potwora (którym jednak w rzeczywistości Neron nie był).

Był dzieckiem swego czasu – okrutnym, rozpustnym, zdemoralizowanym. Był taki jak Rzym – stolica ówczesnego świata. Zginął z rąk swych wyzwolenców. W chwili śmierci miał 31 lat. Najprawdopodobniej nie wydał rozkazu podpalenia Rzymu.

Neron jako władca Rzymu	Święty Piotr jako głowa chrześcijan
<ul style="list-style-type: none"> • bezwzględny, dla zdobycia władzy posunął się do morderstwa • władzę pojmuje jako swoje prawo, z którego płyną dla niego korzyści • troszczy się przede wszystkim o siebie • niegodny zaufania, kapryśny i niestały w decyzjach • obojętny i mściwy • uważa się za władcę absolutnego • nie są dla niego istotni ludzie, którymi rządzi – wysyła ich na śmierć, lekceważy, zostawia samym sobie • chce zostać władcą zapamiętanym przez świat i sławnym z talentu poetyckiego, szuka sławy i chwały – w imię natchnienia podpala Rzym • jest łasy na komplementy, nawet te niezgodne z rzeczywistością; ludzie prawią mu je, by osiągać korzyści 	<ul style="list-style-type: none"> • władzę pojmuje jako przywilej i łaskę, a także służbę • na pierwszym miejscu stawia dobro chrześcijan • godny zaufania, wiarygodny, ma stałe poglądy • współczujący i troskliwy • otacza się doradcami • dba o chrześcijan – towarzyszy im na co dzień, wspiera w trudnych chwilach, jest wszędzie tam, gdzie potrzeba jego obecności; jest kochany i szanowany • pragnie rozszerzyć chrześcijaństwo na cały świat, by zbawić wszystkich ludzi, chce przede wszystkim służyć Chrystusowi

Pewniak na teście

Pewniak na teście

Poppea Sabina (29?–65) – była drugą żoną Nerona, **kobietą słynącą z urody i okrucieństwa**. Cechowała ją **złośliwość** – na prośbę Ligii, aby odesłała ją do Aulusów, obiecała dziewczynie, że jeszcze tego samego dnia znajdzie się w domu Marka Winicjusza. Zirytowana urodą Kalliny, oskarżyła ją o rzucenie czarów na małą Augustę, co rzekomo spowodowało śmierć dziecka. Zapamiętała Winicjuszowi, że odrzucił jej zaloty w czasie rozpustnej uczty na stawie Agryppy i wykorzystała pierwszą okazję, aby zemścić się na zakochanym młodzieńcu. Życie Poppei zależało od kaprysu Nerona. Była kobietą na tyle mądrą, że to rozumiała. Starła się umocnić swój wpływ na cesarza i panicznie bała się ewentualnych rywalek. Na tym podłożu wyrosła jej nienawiść do Ligii. Wydaje się również, że po prostu zazdrościła szczęścia zakochanym i robiła wszystko, by je zniszczyć. **W swoim postępowaniu kierowała się głównie emocjami**. Można przypuszczać, że dała posłuch Chilonowi i starszym gminy żydowskiej, oskarżającym chrześcijan o podpalenie Rzymu, ponieważ jej namiętność do Winicjusza nigdy nie została zaspokojona. Niszcząc chrześcijan, mogła – bez zwracania uwagi – zemścić się

Pewniak na teście

a chrześcijaństwo trwa mimo wszystkich przeszkód i prześladowań, bo nie są one w stanie pokonać jego mocy. W tym przesłaniu kryje się **uniwersalizm powieści**.

Refleksja historiozoficzna w powieści

Powieść Henryka Sienkiewicza udowadnia odbiorcy, **jak wielką rolę w historii kształtowania się europejskiej cywilizacji odegrało chrześcijaństwo**. Autor ukazał ściera-
nie się dwóch odmiennych porządków moralnych, wyobrażeń świata, stylów życia. Piękny, ale pogrążony w dekadentckim upadku Rzym nie potrafi stworzyć niczego nowego, odczuwa przesyt bogactwem, a jednocześnie szuka wciąż nowych i coraz mocniejszych podniet, dzięki którym życie – choć przez moment – wydaje się interesujące. Ikoną dekadentckiego Rzymu jest Petroniusz, wyznawca religii piękna. Całe jego życie skupia się na realizacji tego ideału – otacza się pięknymi ludźmi, docenia wartość literatury i sztuki, a w sprawach gustu stanowi niepodważalny autorytet. Z drugiej strony Rzym to miejsce, gdzie do głosu dochodzą najniższe instynkty, okrucieństwo i wyuzdanie. Rzymianie chcą się bawić, używać życia, zaspokajać wszelkie swoje potrzeby, skupiają się na sobie i własnej przyjemności. Taki obraz odnajdujemy w opisach cesarskich przyjęć, w charakterystyce ludzi związanych z dworem Nerona. Z tego powodu Kryspus nazywa miasto piekłem.

Pewniak
na teście

Kontrastem dla pogańskiego Rzymu są literackie ilustracje świata chrześcijańskiego. Mieszkańcy najbiedniejszej dzielnicy, spośród których pochodzi najwięcej chrześcijan, przeżywają swoje życie w prawdzie i prostocie. **Pomagają sobie wzajemnie, są wobec siebie życzliwi i wspierający**. Trwają w przekonaniu, że z Bogiem można obcować na co dzień, otrzymywać z Jego ręki pomoc. Dzięki temu posiadają **bardzo emocjonalny stosunek do swojej religii**, otaczając wielką czcią Apostołów, którzy znali Chrystusa.

Śmierć Apostoła Piotra unocznia moc nowej wiary, która w przyszłości zawyjuje świat i zmienia jego moralne oblicze. **Samobójstwo Petroniusza** w sposób symboliczny **ukazuje odejście wartości i piękna świata antycznego**. Postać Apostoła Piotra i patrycjusza Petroniusza są jednymi z najważniejszych w utworze. Ważna jest też **postać św. Pawła, który symbolizuje inną niż św. Piotr drogę dochodzenia do wiary – zaczynającą się od nienawiści i zaprzeczenia, ale prowadzącą do miłości i oddania Chrystusowi, który potrafi znaleźć drogę do każdego człowieka**.

Śmierć Piotra jako zapowiedź nowej rzeczywistości	Śmierć Petroniusza jako symbol odchodzenia w mroki historii świata antycznego
Apostoł doznaje proroczej wizji przyszłości, w której widzi Rzym jako stolicę chrześcijaństwa.	Arystokrata planuje samobójczą śmierć, a jest ona formą ucieczki ze świata, w którym zło triumfuje nad pięknem.
Piotr w rozmowie z Bogiem upewnia się co do sensu własnego poświęcenia (umiera na krzyżu).	Petroniusz wyraża w geście samobójczym ludzką godność i niezależność, bo nie godzi się na czekanie na niechybny wyrok Nerona.

<p style="text-align: center;">Śmierć Piotra jako zapowiedź nowej rzeczywistości</p>	<p style="text-align: center;">Śmierć Petroniusza jako symbol odchodzenia w mroki historii świata antycznego</p>
<p>Śmierci Apostoła towarzyszy podniosły nastroj, podobnie jak wcześniej jego drodze na miejsce kaźni.</p>	<p>Odejście arbitra elegancji ma miejsce w czasie uczyty, w gronie przyjaciół; Petroniusza otaczają piękne i wysmakowane przedmioty, którymi obdarowuje najbliższych mu ludzi.</p>
<p>Męczennik za wiarę, udzielając Wiecznemu Miastu i światu błogosławieństwa, ukazany jest jako zwycięzca, gdyż – w odróżnieniu od pogan – ma pewność, że po śmierci zazna radości. Narrator podkreśla w postaci Piotra dumę i prawdziwy majestat człowieka obcującego z sacrum. Śmierć Apostoła wyrażnie nawiązuje do ewangelicznego przekazu o śmierci Chrystusa, co nadaje jej wzniosły charakter i wymiar nadludzki.</p>	<p>Estetyzowana śmierć wpisuje się w obraz dekadentckiego Rzymu, a równocześnie jest formą symbolicznego odejścia świata antyku – rzeczywistości piękna i poezji, reprezentowanej tu przez radosną poezję Anakreonta.</p>

Cała powieść udowadnia **destrukcyjną siłę tkwiącą w pogańskim Rzymie**. Przyczynę jego ostatecznej zagłady upatruje autor w **upadku moralnym i panowaniu politycznego bezprawia. Rządy Nerona i kariera Tygellina, wypierającego z dworu wpływowego Petroniusza, świadczą o dominacji zła i okrucieństwa. Symbolicznym przedstawieniem tej dominacji jest jej szczytowy moment, czyli pożar Rzymu na zlecenie cezara**. Niestety nie mogą tego zmienić sami Rzymianie, co unaoczniają losy filozofa i wychowawcy cezara – Seneki oraz samego Petroniusza.

Męki, na jakie Neron skazał chrześcijan, to istny katalog potworności: rozszarpywanie przez dzikie zwierzęta, odgrywanie krwawych scen z mitologii i historii Rzymu, hańbienie kobiet i dziewcząt, ukrzyżowanie, wreszcie „żywe pochodnie”, czyli palenie żywcem na drewnianych słupach. **Chrześcijanie, choć giną na rzymskich arenach, zwyciężają moralnie**. Ich siła etyczna i bezkompromisowa postawa sprawiają, że nawracają się nawet najbardziej zatwardziali grzesznicy, jak Grek Chilon Chilonides. Nawet tłumy żądnych krwi widzów, oglądających straszliwe widowisko w amfiteatrze, choć początkowo traktują męczarnie chrześcijan jak rozrywkę i domagają się większej ilości takich „atrakcji”, po pewnym czasie zaczynają się zastanawiać nad tym, co widzą. Postawa chrześcijan, zdolnych dla swojej wiary do najwyższych poświęceń i żyjących jej zasadami na co dzień, imponuje Rzymianom, choć nie rozumieją jej do końca. Słusznie jednak widzą w chrześcijaństwie zagrożenie dla swojego świata i panującego w nim społecznego porządku. **Ideały miłości i braterstwa głoszone przez chrześcijan okażą się przyszłością Europy i w tej perspektywie historiozoficznej przedstawia je Henryk Sienkiewicz**.

Indeks komentarzy do tekstu

BOHATEROWIE

Akte

- o miłości Ligii do Winicjusza – str. 80
- o wierze chrześcijańskiej – str. 44
- przeszłość, cechy charakteru, uczucia do Nerona – str. 42

Aulus Plaucjusz

- o Neronie – str. 35
- wygląd – str. 22

Chilon Chilonides

- kłamstwa na temat Glaukusa – str. 110
- na krzyżu – śmierć – str. 382
- nawrócenie i chrzest – str. 379
- o chrześcijanach – str. 113
- o nauce chrześcijan – str. 127
- o sobie – str. 92, 93
- o Ursusie – str. 116
- o Winicjuszu – spryt, przebiegłość, chytrość – str. 95
- odkrycie prawdy o sprawcy pożaru – str. 377
- w chwili śmierci – wygląd – str. 383
- wiadomość o bliskim przyjeździe św. Piotra od Rzymu – str. 112
- wiadomość o tym, że Ligia jest chrześcijanką – str. 100
- wygląd – str. 91

Chrześcijanie

- na arenie – zachowanie – str. 342
- poszanowanie małżeństwa – str. 179
- tuż przed wyjściem na arenę – wygląd postaci – str. 333
- w drodze do Ostrianum – str. 130
- waga przebaczenia – str. 163
- wyraz twarzy, duchowy spokój – str. 28
- Chrześcijanka – oczami poganina – str. 13
- Chrześcijanka – zachowanie – str. 24

Eunice

- uczucia do Petroniusza – str. 87
- zachowanie w domu Petroniusza – str. 88

Glaukus

- przebaczenie – str. 376
- przebaczenie Chilonowi – str. 160
- przeszłość – str. 114, 150
- spotkanie z Chilonem – str. 159

Glaukus i Chilon

- opis przeżyć Chilona – str. 376

Kroto

- wygląd – str. 127

Kryspus

- kazanie na Ostrianum w trakcie pożaru – groźby, ostrzeżenia – str. 275
- śmierć – str. 362

Ligia

- jako chrześcijanka – str. 43
- opis przeżyć podczas spotkania z Winicjuszem – str. 27
- przeszłość (informacje o tym, jak dotarła do domu Aulusów) – str. 11
- rozmowa z Kryspusem – str. 178
- rozterki wewnętrzne, opis przeżyć – str. 175
- strach, niepewność (przed ucztą u Nerona) – str. 43
- uczucie do Winicjusza – str. 173
- wygląd – str. 25, 46
- wygląd w czasie modlitwy – str. 63
- znak, że jest chrześcijanką – str. 17

Neron

- niespełniony artysta – str. 54
- nocne eskapady – str. 76
- próżność, głupota – str. 56
- przeżycia przed występem – str. 121
- strach na wspomnienie zabójstwa matki – str. 59
- sylwetka władcy – str. 172
- śmierć – str. 425
- śpiew na tle płonącego miasta – str. 281
- wygląd – str. 51
- występ podczas uczy – str. 55
- zachowanie na uczcie – str. 51

Spis treści

QUO VADIS	5
---------------------	---

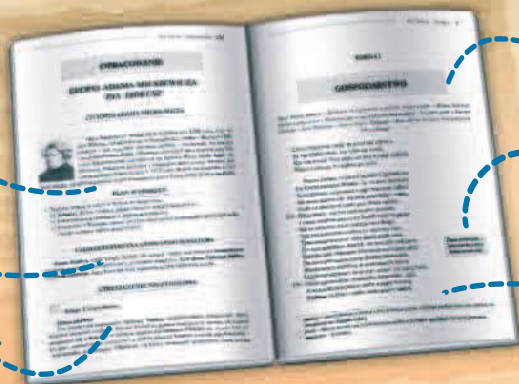
KRÓTKIE OPRACOWANIE

Krótko o utworze	427
Krótkie streszczenie	427
Motywy	429

PEŁNE OPRACOWANIE

Biografia Henryka Sienkiewicza	431
Geneza utworu	432
Wyjaśnienie tytułu utworu	433
Czas i miejsce akcji	433
Bohaterowie utworu	435
Plan wydarzeń	436
Streszczenie szczegółowe	438
Główne wątki utworu	449
Charakterystyka głównych bohaterów	450
Marek Winicjusz	450
Petroniusz	451
Ligia	453
Charakterystyka pozostałych postaci	453
Problematyka utworu	459
<i>Quo vadis</i> – walka dwóch kultur	459
<i>Quo vadis</i> – starcie wartości	461
Refleksja historyzoficzna w powieści	462
Motyw miłości w <i>Quo vadis</i>	464
Plan wydarzeń wątku miłosnego	464
Gatunek utworu	467
Indeks komentarzy do tekstu	468

opracowanie
charakterystyka
problematyka

streszczenie

ważny cytat

pewniak
ucz się tego, o co zapytają!

Pewniak
na teście

lektury Grega. Zaufaj sprawdzonej marce!
Najnowsze wydania zawierają **odpowiedzi na pytania z podręczników i testów.**

Pełnej oferty szukaj w najlepszych księgarniach.

ISBN 978-83-7327-187-6

GREG
WYDAWNICTWO

Wydawnictwo GREG
ul. Klasztorna 2B ■ 31-979 Kraków
www.greg.pl